

**Augustinianum Systema De Gratia Ab Iniqua Bajani, Et
Janseniani Erroris Insimulatione Vindicatum, Sive
Refutatio Librorum Quorum Titulus Bajanismus, Et
Jansenismus Redivivi In Scriptis PP. FF.**

Bellelli, Fulgenzio

Monachii [u.a.], 1749

§. VI. Scrupuli criminatoris evelluntur, atque eradicantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83741](#)

Explicatio
systematis
Augustinianae
ni directe
contraria.

Contra in libris *Theologicarum Disciplinarum* asseritur superiori delectatione non injici libero arbitrio vinculum *necessitatis*: sub delectatione vietrii consistere *poteſtatem ad oponitum*: dari sub parva delectatione *veram recte agendipotentiam*, & sub delectatione vietrii *veram potestatem reluſtandi*. Affirmatur iustos nunquam deseriri à Deo, nisi prius ipsi Deum deserant: habere *gratiam sufficientem*, dum volunt servare præcepta, & qualicunque *premente cupiditate*, ac tentatione pulsante, posse in bono perseverare. Propugnatur *sufficiens gratia*, cui voluntas resistit. Defenditur necessaria ad merendum, vel demerendum *libertas indifferentiae*: denegatur hanc esse commentum Semipelagianorum: vindicatur à Novatorum argutionibus, atque inter Catholicæ fidei

dogmata recensetur. Totius demum humani generis redemptionem, quæ ad omnes omnino homines extendit, non uno, aut altero tantum loco, sed in multis, atque in répetitis de hoc arguento lucubrationibus pro modulo nostro defendimus, tradidimus, propugnavimus. Id vero in hoc secundo capite quisquis oculos non habet lippientes, vident, atque pervidit.

In libris ergo *Theologicarum Disciplinarum* nec traditur sistema duarum delectationum *invincibilium*, ut fabricatum est à Jansenio, neque quinque hujus propositiones probantur: sed sistema illud subvertitur, & quinque propositiones rejiciuntur omnimode, & op̄ pugnantur; quod erat de monstrandū.

§. VI.

Scrupuli criminoris evelluntur, atque eradicantur.

S U M M A R I U M.

1. Primum adversarii argumentum de delectatione vietrii.
Solvitur, sicut & alia objectiuncula, ex Augustino, & aliis.
2. Impugnat adversarius gradus gratie ab Autore admissos.
Author statibus his assignat libertatem contra Jansenium.
3. Jansenianum videtur advers. gratiam statuere in delectatione indeliberata.
Explicatur denuo, in quo sensu hoc sit intelligendum.
4. Accusat adversarius Autorem de admissa delectatione invincibili.
Contrarium ostenditur ex verbis Authoris ab adversario omissis.
5. Insinuat Author admissæ necessitatis antecedentis.
Oppositum monstratur ex admissis ad ipso adversario, qui & male explicat sistema Thomisticum.
6. Arguitur Author, quoad systema delectatio-
- num ab Augustinianis ad Jansenium deflectere.
Ostendit Author ex verbis suis, illud se tenere systema quod ipse advers. Augustinianum agnoscat.
7. Recoquitur, & rejicitur antiqua crambre de delectatione invincibili.
8. Incusat advers. Autorem de admissa necessitate saltem specificationis.
Arguitur adversarius imperitia in carpenda scientia, quam plures tenent Catholicos.
Convincitur hebetudinis in argumento ex predicta sententia illato
Ostenditur ab uno ad alterum inepit transilisse.
9. Criminatur advers. gratiam sufficientem ab Autore verbis admissam, re negatam
Respondeatur ad singula
10. Advers. vi nititur, sistema Authoris circa gratiam sufficientem à Thomistis distorquere.
Cui tamen se concordare modo sèpè dicto evincit Author.

I.
Primum ad-
versarii ar-
gumentum
de delecta-
tione vietrii.
Jansen. Red.
pag. 183. sive
p. 2. art. 6.
Poste aquam Anonymus, me rursus initio articuli 6. appellavit *novitatum studioſum defensorem*, & utentem variis flexibus ad Jansenianum errorem aliquatenus emolliendum, ait se daturum operam, ut omnibus manifestum fiat doceri à me famosum *Jansenii principium de duabus delectationibus indeliberatis pro graduum superioritate invincibilibus*. Quod ita evincere nititur: *Primo in confitu duarum delectationum, quas admitit F. Berti, ancesps & pendula debet esse*

voluntas, donec à robustiore in unam partem deprimitur. „ Cum trahitur (*inquit*) animus delectatione sancta & noxia, nunquam se inclinabit in unam portionem, quam in alteram, sed pendebit ancesps, donec una sit altera robustior, eamque deprimat. „ Tom. 3. lib. 14. cap. 11. pag. 130. Atque consequenter agnoscit delectationem, quæ fortior est, semper debiliorem oppositam superare. „ Nullus enim, pergit illudem, nisi à fortiori vincitur & superatur. „

tur. „ Hoc est primum adversarii argumentum.

Hæc, sicut & alia similiis obiectio ex Augustino, aliisque AA. solvitur.

Proprium esse eorum, qui aut ignorantia, aut inadvertentia excusat, veritati obiecere novitatem, etiam illi monstrant, qui docente Domino Mar. 1. 27. ajebant: *Quidnam est hoc? Quenam doctrina hæc nova?* In conflictu duarum delectationum pendere alicem voluntatem, nisi unam alteram supereret, neque consequi opus, nisi delectatio victrix accedit, docuerunt viri doctissimi præludati cap. 1. §. 2. Macedus nempescribens, *Augustinum delectationes carnis opponere delectationibus spiritus, in ea pugna concupiscentiam cum gratia committere, & fortiori victoriam assignare:* Mansius ore omnium Augustinianum affirmans, non posse voluntatem plene imperare actus subsequentes, sed inter duos amores fluctuare, nisi amor boni supereret contrarium amorem: Gonzales, aliquie Thomistæ à Gravelonio laudati docentes gratiam nunquam fore efficacem, nec voluntatem recte operaturam, nisi gratia majores efficacie gradus habeat, & supereret gradus obstinationis: Antoninus Massoulié demonstrans itidem nunquam gratiam fore effectricem, si resistentiam voluntatis omnino non vincat: Auctor Operis inscripti, *Le disciple pacifique*, plurimum commendans sententiam docentem, que la même grace qui surmonteroit trois ou quatre degrés d'obstination, parce qu'elle seroit dans un degré tres propre pour le surmonter, pourroit n'avoir par la même convenience, ni par conséquent le même effet & le même succès, si elle trouvoit six degrés d'opposition, d'obstacle, & de résistance: 8. Thomas docens voluntatem non moveri à congruo, & convenienti bono, nisi sua vi supereret vim, & effrânis concupiscentia impetum: Augustinus demum sèpenuero affirmans gratiâ inspirari certam scientiam, & victricem delectationem, fieri, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntas spiritus vincat, atque ut plus delectet, quod Deus præcipit, quam delectat quod impedit. Ergo quod inter delectationes sit pugna, & quod fortior alteram supereret, nec Janseniana doctrina est, nec nova, nec quæ commovere debat theologum vel mediocriter eruditum. Jansenii error, & heresis delectationi, quæ alteram vincit, alligat necessitatem antecedentem & physicam: quam à nobis rejici rursus ostenderem, nisi ex præcedenti §. 1. & 4. atque ex tota hac dissertatione manifestissimum foret. Vide ergo quam facile Anonymi diluatur

objectione: Agnoscit F. Berti delectationem, quæ fortior est, semper debiliorum oppositam superare, voluntati necessitatem inferendo, aut auferendo liberam ad oppositum potestatem; nego: neque inferendo necessitatibus ineluctabilem, neque auferendo liberam agendi & non agendi potentiam, concedo. Si adversus propugnatores gratiæ per se efficacis objicias: *Hæc gratia conjuncta est cum actu, superat contrarium concupiscentiam, atque à nullo duro corde respuitur;* ergo est invincibilis; respondebunt Thomistæ falsissimam esse consequentiam, quoniam cum hæc gratia effectrix subministretur, ut voluntas agat, & agat cum libertate indifferentiæ, non aufert antecedentem reluctandi potentiam. Idem nos respondemus: quo autem jure, §. 3. primi capituli, aliisque in locis amplissima explicatione declaravimus.

II. Ne credas, melioris notæ esse alia aduersarii sophismata. Opponit secundum Impugnando loco: „ Docet delectationum vim ac aduersarii „ robur ex graduum superioritate oriri, gradus gratia „ ita ut una sit altera eo fortior, quo pluri- „ ribus gradibus eam superat; nec ipsi Jan. red. „ placet, quod nolint Thomistæ in gra- pag. 84. „ tiis gradualitatem agnoscere. Deinde „ totam gratiæ efficaciam in graduum „ numero reposuit cum Jansenio, ita ut „ efficax aut inefficax sit eadem gratia, „ prout concupiscentia, quæ aduersus „ eam pugnat, pluribus, aut paucioribus „ constat gradibus tom. 3. pag. 95. In „ æquali tamen gratiæ, & concupiscentia „ gradu, gratiæ concupiscentiam „ prævalere contendit, propter eam „ quam subicit rationem, ib. pag. 130, „ quia, inquit, homo etiam cum æquali „ virtute majorem habet ad malum, quam ad bonum inclinationem. „ In hoc sane „ non contradicit Jansenio neque ab illo „ recedit, in casu enim assignato, cum „ major illa ad malum inclinatio concupiscentiæ pondus augeat, mirum non „ est quod tunc gratia prævaleat concupiscentiæ, cum sit robustior. „

Fateor me hæc omnia docuisse, sed Author statim Aristarchum nostri temporis nesciibus his re quod similia docuerint viri doctissimi, gratia gradus & orthodoxi. Adeat rursus §. 2. capituli primi, ac totum §. 8. ac intelliget non hastas se jacere, quæ umberem penetrant, sed scandulas, quæ repelluntur senium. uno, ut inquiunt, digitulo. Admitto gradus concupiscentia, & gratiæ, quos rejiciunt Thomistæ aliqui, non tamen omnes: at doceo tom. 3. pag. 203. nullam delectationem injicere vinculum libertati: doceo impium, quacunque gratia præven-

præventum posse reluctari, & justum quaque premente cupiditate posse perseverare: doceo necessum non esse ut sequamur quod magis delectat: atque id innumeris aliis in locis demonstravi, ut constat ex citato §. 8. atque ex primo hujus capitio. Systema Jansenianum in hoc sive reprobatum, quod superiori delectationi tribuerit talem determinationem ac motum, ut voluntas ei nullatenus possit suum denegare consensum, fatetur ipse Anonymus pag. 20. ac in toto fere articulo primo: nos vero art. 3. primi capitio id non asseruimus tantum, sed insuper invictissime demonstravimus. Ab hac ergo labe purgatum systema duplicitis delectationis relativæ perperam quantitur: atque ita quod in ore Jansenianorum blasphemum est, in ore Augustinensium est orthodoxum, haud fecus ac systema gratiae vetricis, quod in ore Calvini est haeticum, in ore Thomistarum est catholicum: nam quemadmodum Thomista propugnando gratiam efficacem negant necessitatem illam, quam gratiae efficaci annectit Calvinus; ita Augustinenses propugnando systema vetricis delectationis negant necessitatem, quam vetrici delectationi annectit Jansenius. Hinc vir sapientissimus, æque doctrina ac dignitate conspicuus istud de prædicto, aliquis Adversarii objectis, in nixis nostro duplicitis delectationis systemati, judicium protulit: „Il principio degli errori circa la Grazia si pone dal Censore nelle due dilettazioni relative, è indeliberate; quando non dee riporsi in queste precisamente, ma come necessitanti di necessità fisica, e antecedente, senza lasciare la libertà d'indifferenza, ma la sola à coactione, a seguir ciò, che più diletta. E tutto questo complesso esser la fonte delle cinque propositioni dannate in Giansenio, si raccoglie dalle stesse propositioni; altrimenti la Chiesa avrebbe recisi i rami, e lasciata intatta la radice del male, contra ogni regola di buon governo. E abbencè il Tourneley, seguito forse dal Censore, coll'autorità di Giansenio, e de' Giansenisti si sforzi di var vedere insegnar questi la dilettazione vincitrice relativamente à gradii, e da questa nascere i loro errori circa la Grazia; ciò non ostante non tutto ciò, che scrivono Giansenio, e i Giansenisti, sono errori, siccome nè meno tutto ciò, che scrivono Calvinio, e Lutero: e la fonte de' loro errori non dee prendersi dall' uno, o dall' altro testo, ma dal intiero contesto della dottrina, e nel particolare di Giansenio da quelle parole nel lib. 2. De Gratia cap. 1. Tam

impossibile est voluntati, ut bene velit, & operetur, quam homini caco ut videat, vel surdo ut audiat, vel tibiis fracto ut recte gradatur, vel avi ut volet sine alis.

Il che, come vede qualissia, importa una necessità fisica e antecedente, che leva la libertà d'indifferenza all' opposto. Quindi insegnando puramente i PP. Bellelli, e Berri il sistema delle due dilettazioni indeliberate, e relative, maneggiando apertamente questa fisica, e antecedente necessità di seguire ciò, che più diletta, e sotto la maggior dilettazione difendendo la libertà d'indifferenza; chiaramente ne segue, non seguir loro il funesto, ed erroneo principio in materia della Gratia da Giansenio insegnato, e difeso. „ Idem alii viri clarissimi tradiderunt, non Itali tantum, sed Galli etiam, qui oculis non lividis scripta nostra legerunt. Ex dictis hominem ad statuendas calumnias cernulum, scriptaque nostra expilantem, suis met spiculis compungimus: Jansenius ita instituit duarum delectationum conflictum, ut voluntas nullatenus possit robustiori, & quæ gradibus aliam superat, obluctari. Non sumus ergo Janeniani, dum negamus in illa delectationum conflicitione non posse voluntatem resistere superiori ac vetrici.

III. Præterea opponit Anonymus, „ quod doceam cum Jansenio indelib-
„ ratas esse gratiæ, & cupiditatis dele-
„ cationes. Quoad cupiditatis motus, veratio gra-
„ hos rationis usum anteverttere nimium
„ gravi experientia omnibus compertum
„ est. Quoad vero gratiæ delectatio-
„ nem, docet (de me loquitur) speciatum
„ eam esse indeliberatam, tum quia Deus
„ illam excitat in corde hominum, tum
„ quia delectatio illa voluntatis humanæ
„ prævenit motum. „ Quædam hic ex
„ meis libris exscribit, præfertim quod le-
„ gitur tom. 3. pag. 97. „ Haec itaque
„ delectatio & charitas prævenit motum
„ voluntatis, & est deliberata duntaxat,
„ cum voluntas huic præmoventi dile-
„ ctionis libere obtemperat, & prosequitur
„ opus, ad quod trahit faciendo ut delctet,
„ quod antea non delectabat. „ Deinde,
„ quoniam dixi nonnullos Theologos
„ docuisse hujusmodi delectationem eo-
„ dem momento, quo gratia movet volun-
„ tatem, sed posse hanc sententiam cum
„ nostra conciliari, si dicamus gratiam,
„ quatenus est ipsi misericordia movens &
„ charitatem inspirans, nullatenus cum no-
„ stra deliberatione conjunctam esse, si au-
„ tem consideretur ex parte nostri, esse di-
„ lectionem ipsam, simul à Dei inspiratione,
„ & à voluntate nostra promanantem; fer-
„ vescens

vescens fellis evaporatione ait, ea omnia à me proferri ad fraudem, & fucum faciendum: Theologos, qui victricem delegationem admittunt, addere delectationem illam totam esse deliberatam: à me doceri conceptis terminis indeliberatam esse: absque ullo animi candore cum supradictis Theologis societatem inire. Quid plura? me Janseniano systemati adhædere, & hæc satis esse perspicua.

In quo sensu
gratia si-
de-
tendo mordentem,
lectatio in-
deliberata,
&
In quo deli-
berata.

Nolo formicas, muresque imitari reprehendere, quod lib. 2. de *Ira*-
cundia Seneca esse ait *pufilli & miseri*
bominis. Rejecta sunt hæc omnia cap.
1. §. 7. satis superque. Siste paululum, vir egregie, & quod sacra monent Proverbia, & lex præcipit Evangelica, *Locum da iræ*; ac reminiscere illius monti, nec damnatis propinanda esse venena, nisi melle circumlita. Nunquam audisti Thomistas docentes, liberum arbitrium ad receptionem gratiae efficacis passive se habere, libere autem, dum assentitur, & gratiae cooperatur? Nunquam Vasqueum afferentem motum voluntatis à gratia excitatum indeliberatum esse, ut prævenit consensum nostrum, deliberatum vero, dum voluntas eidem motui obtemperans assensum præbet? Nunquam Bellarminum scribentem, Gratiam ut inspirat bonam voluntatem esse excitantem, nec nos ad illam libere concurregere, dum vero nobiscum cooperatur, conjunctam esse cum perfecta, & deliberata electione? Nunquam Augustinum ajentem, Deum operari sine nobis ut velimus, nobiscum vero cooperari cum volumus, & sic volumus ut facimus? At hæc nos, quibus fucum, fraudemque objectas, scripsimus eadem pagina 97. à te prædicta. Ne ergoflammam in pilis leporinis scirpisque excites. Inspiratio sanctæ dilectionis est gratia: quatenus est à Deo operante sine nobis, est indeliberata; quatenus nobiscum cooperatur, deliberationi nostra conjuncta est. Hæc eodem capite 8. lib. 14. unde per pauca exscripsi, semel, iterum, ac tertio tradidi. Pagina enim 94. scripsi: *Gratia alia est præveniens, subsequens alia. Prima est, qua Deus in nobis operatur priorem motum sanctæ cogitationis, ac dilectionis. Secunda est illa, que priorem illum motum subsequitur, ut homo opus salutare perficiat.* Huic gratiae nos libere assentiri demonstramus ex Tridentino Concilio sess. 6. cap. 5. Pag. 97. verba, quæ mutilata affers, sunt hujusmodi: *Si gratia accipiat ex parte Dei, quatenus est ipsa misericordia movens, & charitatem inspi-*

*rans, nullatenus cum nostra deliberatione conjuncta est, & hoc sensu ait Augustinus, Ut velimus sine nobis operatur. Si consideretur ex parte nostri, est ipsa dilectio simul à Dei inspiratione, & à voluntate nostra promana; à voluntate tamen, ut à Deo intime praesente præmota; atque ideo sequitur Augustinus, Cum autem volumus, & sic volumus ut faciamus, nobiscum cooperatur. Quare, ut supra dictum est, Gratia, quæ prævenit charitatem, est charitas Dei, sive ipse Deus nobis spiritum suæ dilectionis inspirans; & gratia præveniens opera libertatis est ipsa bona voluntas, & charitas nobis inspirata. Prima, scilicet gratia præveniens, & sine nobis à Deo inspirata, omnem nostram deliberationem antevertit: altera, id est, gratia adjuvans, qua Deus nobiscum cooperatur, cum ipsa DELIBERATIONE conjuncta est, comparate ad opera, quæ consequuntur, libertatis & meriti. Pagina item 100. Nos dicimus indeliberatam quidem esse banc delectationem, quatenus inspiratur à Deo, & proinde per primum actum indeliberatum nos nihil mereri, nisi accedat liberi arbitrii deliberaatus assensus, firmissime tenemus; cum meritum haberet ne, ueat sine indifferentia libertatis. At hæc delectatio viærrix conjuncta est cum DELIBERATIONE comparate ad opera, quæ efficiuntur à libero arbitrio bac delectatione excitato. Tria ergo evidentissime constant. Primum, à nobis dici delectationem indeliberatum, ut est gratia præveniens, & inspiratur à Deo; sed deliberatam, ut est à voluntate cooperante gratiae adjuvanti; ideoque Anonymum esse aut stupidum, aut mendacem. Alterum, neminem Theologorum afferere totam delectationem esse deliberaatum, quatenus inspiratur à Deo; cum bona voluntas inspiretur à Deo sine nobis libere operantibus, ut Augustinus docet adversus Pelagianos; ideoque adversarium, quem nunquam existimarem Pelagianum esse, vix Theologicum compendiolum, quale traditur in Clericorum Seminarii, lectasse. Tertium, non esse perspicuum, quod nos adhæreamus Janseniano systemati; sed perspicuum esse, quod *Jansenismi Redivivi* auctor sit, ut Aeschinem appellabat Demosthenes, Tragicus quidam Theocrines.*

IV. Pergit vir illustris: Denique F. Berti docet cum Jansenio banc delectationem, tum gratiae, tum cupiditatis, esse pro gradu superioritate invincibilem. Afferit enim ex gratia efficaci effectum sequi infallibiliter: addit præterea nos ne vincibili. cessâ-

Jan. Rediv. pag. 187. *cessario amplecti quod magis delectat; atque per istam gratiam, quæ non tantum dat posse, sed etiam velle, subventum esse voluntati humanæ, ut indeclinabiliter operemur.* Profert deinde verba mea, quæ habentur tom. 3. pag. 100. & 128.

Ostenditur contrarium ex ipsis verbis Authoris ab adversario omissis. Obscero, obtestorque lectorem, ut paulisper attendat quo animo preditus sit accusator, qui nobis fraudem, fucum, ac dolum infinita garrulitate objectat. Principio bullatum mendacium est, delectationem viætricem à me appellari invincibilem. Evidens quippe est ex præcedenti §. 1. sententia meâ ex gratia efficaci non induci necessitatem: evidens est ex eadem gratia effectum consequi libere: evidens est sub ea gratia confidere libertatem indifferentiæ: evidens est necessum non esse, ut sequamur quod magis delectat. Unde ergo in mentem calumniatoris hæc prodigiosa mendacia venerunt? At inquis: Laudat Anonymus loca. Quenam vero? Tomo 3. de Theolog. disciplinis pagina 100. legitur: Sequitur ex hac viætrici delectatione infallibiliter effectus, eo quod animus amplectatur bonum, quod magis delectat. Et alibi, id est, pag. 128. Augustinus docet nos necessario sequi quod magis delectat. Et post pauca: Hujus gratiæ proprium est tribue non tantum posse, sed etiam velle, atque subvenire infirmitati voluntatis humanæ, ut indeclinabiliter operetur. Jam omnibus mediocriter in re Theologica versatis compertum est, omnes Gratia per se efficacis propugnatores affercere effectum ex eadém gratia consequi indeclinabiliter & infallibiliter, quoniam divina decreta frustrari nequeunt, imo illum necessarium esse necessitate sequente, quæ libertatem non tollit. Paululum vero in lectione Augustini exercitatis constat, eadem à S. Protoparente affirmari de auxilio *Quo*, in lib. de Corrept. & Gratia cap. xi. aliisque in locis non semel à me productis, & in ea quoque dissertatione, ex qua adversarius hæc excr̄pit. Non debebat ergo vulgaribus hisce, & protritis operam suam ludos facere, & Hyperi vertigine circumvolvi. Si autem id agere velit, ludat, & circummagatur, ut lubet: sed verba faltem nostra reddat, ut sonant. Igitur tom. 3. pag. 100. ita scripsimus: Sequitur quidem ex hac viætrici delectatione infallibiliter effectus, eo quod animus amplectatur bonum quod magis delectat, sed sequitur LIBERE, quia non adeo in hac vita delectat bonum aliquod, ut nequeat in eo apprehendi ratio aliqua malit. Subtinet vir probus ea verba, sed sequitur li-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

bere, &c. Rursus pag. 128. scripsimus ad hunc modum: *Augustinus enim docet nos necessario sequi quod magis delectat, sumpta necessitate pro infallibili consecutione actus, non pro negatione possibilitatis ad actum oppositum, quo sensu necesse est, ut sedeamus, quamlibet efficaciter sedere volvamus, salva semper potestate non volendi quod volumus.* Omitit homo verax quæ consequuntur ad verbum delectat. Quid ergo hujus ingenii viro reponam? Profecto nil aliud, quam pervulgatum illud: *Redde verba mea, & evanescet calumnia tua.*

V. Rursus convitiator dirigit contento nervo sagittas. Ait me à se non *insimulatur* redargui quod contendam *gratiam efficiacem suum habere effectum infallibiliter*, *tatis antecedentum id Catholici quoque doceant; sed denis.* *quod in meo systemate necessitas illa, cui Jan. Rediv. homo subiacet sub imperio cœlestis ac ter- pag. 187.* *renae delectationis, est antecedens & absoluta: oritur enim ex graduum superioritate; unde infallibilitas effectus necessario futuri talis est, ut veram diffidentiē tollat potentiam.* Explicat deinde sententiam Thomistarum, qui reponunt efficaciam gratiæ in physica præmotione: sed in illo systemate voluntas humana à Deo præmota ad actum pium, operabitur illum infallibiliter, & necessario necessitate consequentiæ; quoniam præmotio illa includit futuritionem liberam actus, dum enim supponitur præmotio, supponitur quoque futuritio libera actus; & ideo necessitas operandi, quam præmotio physica importat, est duntaxat necessitas consequentiæ, & hypothetica, necessitas improprie dicta, non autem necessitas antecedens, & absoluta. Addit, modo sane diverso efficaciam gratiæ exponi à Molinistis & Congruistis: in quorum systemate perfecte conciliari liberum arbitrium cum gratia, satis per se patet, & ipsi Thomistæ non diffidentur.

Humillime virum audiamus, cui tantum doctrinæ, ac temperantiæ specimen ostenditur ex dictis ab ipso Hieronymianam in Epist. ad Titum admonitionem: *Nihil est fædius præceptore furioso, qui cum debeat esse mansuetus & sterna Thominis ad omnes ex adverso torvo vultu, trementibus labiis, rugata fronte, effrenatis convitiis, facie inter ruborem, & pallorem variata, clamore prostrat.* Itaque pronuntiare videtur me non esse Catholicum: non enim ait, *Hoc docent alii Catholicæ; sed forte ut me ex horum numero extrudat, inquit, Non redargitur*

Q

guitur F. Berti ex eo quod contendat gratiam efficacem suum habere esse etum infallibiliter; hoc quoque docent Catholici. At ego quidem, si me adversarius dixerit hominem scelestissimum, haud agreferam: si omnium peripsema existimabit, patiar: si percuaserit dexteram, prebebo sinistram: si probri incusaverit, memor ero Dominici pracepti, *Orate pro perseguientibus, & calumniantibus vos;* si vero audeat me Acatholicum dicere, certior sit minime a me toleratum iritatem effrænem convitiorum intemperantiam. Neque enim aut Gregorius Neocæsariensis Sabellianismi calumniam, aut Dionysius Alexandrinus Arianismi, aut magnus Basilius hæresis Tritheitarum, aut Nyssenus Origenismi, aut Manichæismi Hieronymus & Augustinus, aut hæresis Photiniana Fulgentius, aut Ætianus Petrus Damiani, aut id genus aliam viri sanctissimi, atque præclaræ mansuetudinis exempla putarunt esse ferendam. Jam vero intolerandæ criminacionis causam expendamus. Hæc una est, quod in meo systemate adstruatur necessitas antecedens & absoluta, & quæ tollat veram dissentendi potentiam. Verum hoc splendidissimum esse mendacium demonstratum est cap. 1. §. 3. num. 8. §. 6. num. 7. §. 8. num. 3. §. 9. num. 6. §. 11. num. item. 6. §. 12. num. 3. in hoc secundo capite §. 4. per totum; hoc quoque §. 6. & præcedenti etiam numero. Unum addo. Experienciam omnibus competitum esse, quod concupiscentia motus non tantum deliberationem voluntatis, sed rationis quoque usum anteverterat, ajebat Anonymus ipse paulo supra num. 3. Quare ergo indeliberatus concupiscentia motus non insert nec efficaciam antecedentem & absolutam? Profecto non alia ratione, nisi quia dum ei voluntas obsequitur, agit deliberate, & cum libertate indifferentia; nec impunitur in culpam quod ille motus exsurget, sed quod ei voluntas libere consentiat. Atqui demonstratum est, etiam præcedenti num. 3. indeliberatam inspirationem dilectionis fieri utique in nobis sine nobis, sed accedere illi deliberationem voluntatis prodeuntem ex ejus liberrima potestate; nec mereri homines dum illis sancta delectatio, ac pius voluntatis motus, seu præveniens gratia inspiratur, sed quando huic inspirationi libere assentiuntur. Igitur in nostro sistema non traditur voluntas antecedens & absoluta, nec talis, quæ tollat veram dissentendi potentiam. Quod vero nobis Anonymus explicet Thomistarum, ac Medistarum systemata, gratias ei repen-

dimus: at non indigemus tali præceptore; nam & nos ea lib. 14. cap. 9. longe ampliori explicatione tradidimus. Quamquam & illud, si non falsum, saltem obscurum & ambiguum est, quod Anonymus ait, in sententia Thomistarum induci necessitatem duntaxat consequitiae, quia dum supponitur præmotio, supponitur futuritio libera actus; ideoque talis necessitatem esse hypotheticam: nam præmotio non supponitur una cum futuritione; sed præsupponitur, cum futuritonis sit causa: neque illius necessitas est hypothetica, quasi sit è præmotione conditionata, non *absoluta*. Igitur in sententia Thomistarum ea necessitas non est antecedens, sed consequens; quia *Dei præmotio applicat voluntatem ad se libere determinandum*, ita ut duplex admitti debat determinatio, una antecedens, & à solo Deo proveniens, in ordine ad quam voluntus passive se babet; & altera consequens, quæ simul eis à Deo, & à voluntate se determinante sub indifferenti judicio rationis, & sub notione ac determinatione primi liberi, ac primi determinantis, à quo participat totam suam libertatem & contingentiam. Vide Goonetum disp. 4. art. 3. num. 32. In hoc *Conet. tom. I.* revera situm esse sistema Thomisticum ^{pag. 447.} norunt omnes. Cum itaque & nos doceamus inspirationem dilectionis fieri in nobis *sine nobis*, quod idem est, ac si dicas voluntatem se ad illam habere passive; atque ulterius affirmemus voluntatem ipsam ea inspiratione præmotam se determinare ad agendum *deliberatione sua*, & cum *indifferentia iudicii*, ut sè penumero demonstravimus; consequens est nullam aliam à nobis in actibus liberis adstrui necessitatem, præterquam consequitiae, ad quam nempe præquiritur liberrima voluntatis determinatio.

VI. Constat ex dictis, quid ponderis habeant producta ab Anonymo num. 6. Arguitur Author quod ab Augu-
stinius ad Jan-
senium de-
tere. *Jans. Red. I.*
ad 190.
Arguitur Au-
thor quod ab Augu-
stinius ad Jan-
senium de-
tere. *Jans. Red. I.*
ad 190.
ad Jansenium accedam; quoniam Augustiniani illi docent, „certitudinem effe-
ctus non oriri ex gradu superioritate,
„quæ ut voluntates humanas inclinat ad quos-
„cunque

*vidi supra
num. 3.*

„cumque actus pios infallibiliter futuros,
„libere tamen à creatura eliciendos: „
„quod & ego de Augustinensibus nostris
affirmavi tom. 3. pag. 97. à me autem,
ait, totam gratiae efficacitatem repeti
ex sola gradum superioritate, inducta
necessitate antecedenti, qua voluntas ad
bonum adstringitur *sub imperio gratiae*,
atque *ad malum impellente concupiscentia*.

Ostenditur ex verbis Authoris, illud ipsum systema, quod adversarius Augustinianum assertit.

Hæc sane repetita cantilena est, non talis, in quam eadat proloquium illud, Διε, ταῦτα καὶ τοῦ πάσχειν, sed potius videatur pomum illud sylvestre, quod Plinius *unedonem* appellavit. Jam saepe demonstratum est, non statui à nobis gratiam in tali delectatione, quæ inferat *antecedentem necessitatem*, ideoque frustra Anonymum ad instar Thraciae hirundinis immurmurare. Ne tamen de sua battologia glorietur; addimus, preter duo illa systemata tertium à viris doctissimis propugnari, ut vidimus cap. 1. §. 2. quamquam graterter audiamus revocari & istud ad primum, in quo gratia *per se ipsam* efficacem propugnatur. Apparet insuper ex eodem §. 2. nos ab aliis Augustinensibus nullatenus dissentire, eorumque sensus ac verba usurpati. Ad fastidium autem usque repetitum est, *delectationem viciricem consistere una cum libertate indifferentiae*, & cum *potestate ad oppositum*. Quod vero ad imponendum imperito lectori addit Anonymus, à me non repeti *efficaciam gratiae* à voluntate Dei omnipotentis, sed cum Jansenianis *ex sola gradum superioritate*, inducta *necessitate antecedenti*, & seclusa *libera voluntatis electione*, quasi delectatio concupiscentie, vel gratiae, ad instar machinæ cuiusdam mechanicae voluntatem humanam necessario in hunc, vel illum motum impelleret: tametsi refutatum est omnibus iis testimoniis, quibus libertatem indifferentiae propugnavimus; rursus tamen apertissimi mendacii revincitur ex his, quæ leguntur lib. 14. cap. 8. „Quod Deus illum adjuvet tan-

tom. 3. pag. 103.

„tum, istum non tantum, non pendet à „circumstantiis extrinsecis personæ, loci, „vel temporis, neque à præscientia boni „usus arbitrii; sed à secreta æquitatis „ratione, & potestatis divinae excellen- „tia: & cum Deus efficaciter vult, in- „spirat tam vividam delectationem, quæ „facile vincat, salva semper indifferentia liberi arbitrii, contrarios motus „pugnantis concupiscentiae. En delecta- „tio vicirix instrumentum potestatis di- „vinæ: „en gratiae efficacitas repetita ex decreto & voluntate Dei: en sub vi- „trice delectatione *indifferentia liberi arbitrii*: en nostra cum cæteris Augusti-

R. P. Berti Theol. Tom. X.

nianis concordia: en in *Jansenismo Redi- vivo Sisyphæ molimina*, & undique flu- entia mendacia.

VII. Carpit deinde Anonymus num. 6. quod libro 18. cap. 8. prop. 3. scripsérím Recoquitur nos habere liberum arbitrium *ad malum* ab adversario, & ab fine gratia, eo quod ad hoc, vel illud privatum, noxiū, ac prohibitum opus voluntas non sit naturaliter determinata, crame de sed fruatur *indifferentia judicii*. Quod delectatione Jansenianum censet, quia *in systemate invincibili duarum delectationum invincibilem*, quod *Jans. Red. admittit F. Berti*, voluntas etiam quoad exercitum, scilicet in hoc, vel illo particuliari actu ducitur antecedenti necessitate. At ostendimus sistema duarum quidem delectationum, at non *invincibilem* & necessitatem inferentium, à nobis defendi; quod ex hoc eodem loco aperte consequitur, cum etiam sine gratia agnoscamus in impiis libertatem *indifferentiae*, quæ cum necessitate antecedenti componi nequit: atque ita adversarius hoc etiam loco revincitur, quem profert ex præcitat. prop. 3. ceditque propria vincta. Dicam tamen de hoc loco rursus; nam apertis tibiis perstrepit, clamantque convulsa marmora, & Frontonis platani.

VIII. Itaque ex quo scripsérím hominem, etiam si destitutus sit gratia, ha- Incusat ad- liberum arbitrium, & libertatem versarius Au- indifferenciam ad malum, amarulentus & thorem de habens acerbam bilem in naribus exclammat: „Etsi Jansenius & F. Berti veram saltem speci- exercitii indifferentiam admitterent, ficationis. „quam tamen non admittunt, nunquid *Jans. Red. pag. 193.* „vel una specificationis necessitas Chri- stianas aures offendit? Quis enim pa- Si non offen- „tienter audire potest hominem lapsum, dit, cur of- „absente gratia gradibus superiori, non fenderis? „alia gaudere libertate, præter eam, „qua necessitas ad peccandum potest „unum præ alio eligere peccatum? Quis „non ingemiscat audiendo Justum, dum „peccat mortaliter, necessario peccare? „Quid ipsi proderit hoc vel illud malum „posse eligere, si gratia gradibus supe- „riori destitutus damnationem aeternam „evadere non possit? „impletque istiusmodi clamoribus integrum paginam.

Ad hæc nequaquam commotus respon- Arguitur ad- deo mollior infimæ auriculæ, satis ex hac vertarius im- tantum exclamatione apparere Anony- peritiæ in carpenda mun scientia expertem esse, Theologiae rudem, atque saltante satyro leviores: sententia, nam imperitio se prodit in carpendo supe- quam plures tenent Catho- riorem doctrinam de libertate ad malum. licí.

etiam sine gratia, hebetudo in inferenda necessitate peccandi, levitas ad justos fabulationem torquendo: quod aperte demonstro, data prius venia quod me rurus Jansenio comitem adjunxerit, piper, quo abundat, oleribus miscens omnibus.

Q. 2

Ita-

Itaque gratiam non esse ad peccandum necessariam, & absque illa habere hominem *libertatem indifferentiae*, principio ratio ipsa, & communis sensus ostendunt; propterea quod producta ex nihilo rationalis creatura ad malum semet-ipsa sufficiat, nec ullius fulcro & admiriculo indigeat, ut cadat, ac se se dejiciat in præcipitum. Præterea compertum est Theologos plurimos ac præstantissimos, quos eodem cap. 8. pag. 280. recensuimus, denegare obduratorum plerisque auxilium sufficiens; omnesque consentire, non esse fidei decretum, sed opinionem scholasticam, quod istiusmodi auxilium singulis conferatur, & nihilo minus nemo adeo insipiens est, ut putet obduratos illos *necessario* ruere in peccata; nemo adeo impius, ut non execretur blasphemiam hereticorum illam peccandi necessitatem statuminantium. Insuper demonstravi pag. 282. & 283. propositionem illam meam esse S. Thomæ 1. 2. q. 89. art. 4. Bellarmini lib. 5. de Grat. cap. 14. Etii 2. sent. dist. 7. Patavii lib. 1v. de Opif. sex dierum cap. 9. num. 3. aliorumque, qui docent non viatores tantum, quibus gratia parata est, atque exhibita, verum etiam pervicacissimos dæmones, quibus nulla spes salutis affulget, habere liberam electionem mediorum, & peccare; ad quod, ut Petavii utar verbis, sat est, *si in malis unum optari possit è pluribus*. Ulterius, ut ad hæc, quæ cit. pag. 282. demonstrata fuerunt, nonnulla addam; Honoratus Tournely 2. p. de Grat. q. 8. art. 4. et si eam amplectatur sententiam, quæ docet obduratos, & execratos non privari omni penitus auxilio, fatetur tamen alios contendere, peccare obduratos, & peccata merito ipsis imputari, tametsi gratia priventur in panam præcedentium peccatorum. 1. Quia ipsorum culpa est, quod ea priventur, gratia sibi necessaria, eorumque impotentiae consequens est ac voluntaria, non antecedens, non necessaria. 2. Quia libere peccant, & possunt non peccare per simplicem actus suspensionem seu non positionem: quo sensu, inquiunt, S. Thomas q. 24. de Verit. art. 12. ait, posse aliquem existentem in peccato mortali vitare omnia peccata mortalia auxilio gratia: posse etiam ex naturali virtute singula vitare, quamvis non omnia. Et ideo non sequitur, concludit Angelicus Doctor, quod peccatum committendo non peccet. Ergo cum quilibet in duratus possit singula distributive peccata naturali virtute vitare, necessaria non est ipsi gratia, ut sit inexcusabilis, ac peccata merito ipsi imputen-

Tournely de
Grat pag.
614. edit.
Venet.

„tur. 3. Negant illi ad libertatem „actus mali necessæ esse, ut voluntas si- „mul expedita sit ad actum bonum op- „positum; quia nempe, inquiunt, sola „libertas contradictionis, qua potest ho- „mo agere, vel non agere, pertinet ad „essentiam libertatis: siquidem posse „malum operari non est perfectio in „humana libertate, sed potius vitium, „ac defectus.“ Hæc Tournely pag. 634. edit. Ven. & hæc duntaxat cit. prop. 3. auctoritate & ratione conatus sum demonstrare. Tandem Cardinales, & Episcopi Galliarum in *Explicationibus* sape laudatis art. 3. inquiunt: „Ce seroit une temérité de traiter d'erreur l'opinion de plusieurs scavans Theologiens, qui enseignent que la grace suffisante n'est pas donnée aux aveuglez & les endurcis, & qui ne croyent pas qu'elle soit accordée à tous les infideles. Il seroit encore plus temeraire quelque sentiment, que l'on soutienne, de dire que les aveuglez, & les endurcis ne pechent pas, & que leurs pechez ne leur sont pas imputez.“ En patafacta ignorantia An nymi carpentis sententiam nostram traditam lib. 18. cap. 8. prop. 3. Non est necessaria ad imputationem peccati præsens & actualis divinae gratiæ inspiratio, insertamque probationem pettam ex libertate indifferentie; ad quam sufficit posse vitare singula peccata distributive, cum ad essentiam libertatis pertineat sola libertas contradictionis. Et tamen Anonymous tanti facit figmentum illud suum, ut repetendum duxerit iisdem omnino verbis pag. 255.

Vide modo in ratiocinando hebetudinem, dum ex doctrina inferri putat hebetudinem hominem *necessario* peccare, & non posse in argumentationem evadere damnationem. Auditum Tournelium fatentem Catholicorum plures negare esse necessitatem peccandi, si peccata singula possint vitari distributive, & si adsit sola libertas contradictionis, non contrarietas. Cum itaque evidentissimum sit, hæc duo à me in ea propositione 3. doceri, quare me non Catholicis istis, sed Jansenianis iniquus accusator accenseret? Insuper eadem prop. 3. pag. 284. non tantum dico gratiæ destitutum habere libertatem indifferentie ad hoc, vel illud opus noxiū, ac prohibitum, propter quod Anonymous adeo excandescit; sed etiam addo communem Thomistarum, & Lovaniensem sententiam, quæ docet sufficere ut homo possit converti, si possit sufficientem gratiam habere atque obtinere, quod nulli mortalium deceit, quamdiu vivit: eamque

que sententiam à me propugnari constat ex testimoniiis, verbisque meis productis præced. §. 3. & cap. 1. §. 4. Cur itaque criminator de his filet, ut me ad Jansenianos, non ad Lovanienses, ac ad Thomistæ amandet? Ad hæc eo loci affirmo aliquibus deesse gratiam ob impedimentum, quod libere ponunt; idque in ea disputatione pluries repeto, & confirmo pag. 289. apertissima SS. Augustini, Prosperi, ac Thomæ Aquinatis auctoritate. Ecce me non istorum, sed Episcopi Irenensis appellat discipulum? Cur fidei meæ perspicua testimonia omittit? Cur ante funestam illam illationem suam in præmissis discutiendis aliquantulum non immoratur? At satis de hujus hominis in contextendis Theologicis rationiis inconsiderata facilitate.

Ostenditur à peccatoribus ad justos in epè transiisse.

Cerne tandem saltationem, levitatemque exclamatoriæ. Evidens est in illa 3. propositione agi de homine impio gratiâ actuali & habituali destituto: unde ergo Abydena illa irruptio, *Quis non ingemiscat audiendo Justum, dum peccat mortaliiter, necessario peccare?* Ad justos orationem convertit, qui & gratia habituali ornati sunt, & actuali quoque suffulti. Redi paullulum ad §. 3. nostrasque de justis assertiones lege, atque expende; ac miraberis hujus excursus clamorisque turbulentam illuvionem. Cæterum sententiâ nostrâ neque homines excæcatissimi atque flagitiolissimi peccant in iis, quæ vitare non possunt, uti constat ex eodem §. 3. num. 5. ideoque multo minus peccant *necessario* homines justi, quos Deus non deserit, nisi prius ab ipsis deseratur. Habet ergo in illa una criminatoris Scholasticarum opinionum erassisimam ignorantiam, Theologicæ illationis fallacem texturam, atque ab impiis gratiâ carentibus ad justos auxiliis sufficientibus adjutos ineptissimam excursionem.

9.
Criminatur
adversarius,
gratiæ suffi-
cientem
ab Autore
verbis ad-
missam, re
ipfa nega-
tam,
Jans. Rediv.
pag. 71.

IX. Postremo articuli 6. conatu Anonymus contendit me ubicunque sufficientis gratiæ memini, admittere gratias sufficientes duntaxat nomine tenus, addita frequenti illa interjectione, „Quis ne-“ sciat Fratrem Berti in verbis ludere, „ut solent Janseniani?“ Me in verbis ludere affirmat, quoniam in meo systemate, ut opinatur, „gratiæ sufficientis nullam veram potentiam, nullum ve-“ rum posse tribuit. „Gloriatur à se hoc demonstrari invicto syllogismo. En ille. In systemate Bertiniano gratia suffi-“ ciens dicitur illa, quæ gradibus est in-

„ferior cupiditate: atque in systemate Bertiniano gratia, quæ est inferior cu-“ piditate, non potest vincere cupidita-“ tem superiorum oppositam: ergo in “ eodem systemate, cum gratia sufficiens “ non possit vincere cupiditatem, evi-“ denter veram potentiam, seu verum “ posse non tribuit.“ Minorem probat, quoniam pluribus in locis affirmo gratiam, quæ gradibus est inferior cupi-“ ditate, nunquam esse viætricem; unde ita formidandus dialecticus: „Sequitur, inquit F. Berti, ex viætrici delectatione infallibiliter effectus eoquod animus amplectatur bonum quod magis dele-“ ctat: atqui juxta fratrem Berti animus “ æque amplectitur malum, si illud ma-“ gis delectat, ac amplectitur bonum, “ quando delectatio sancta gradibus su-“ perior est: ergo ex delectatione noxia “ sequitur quoque infallibiliter malum. „Quod si ex viætrici delectatione noxia “ infallibiliter sequatur malum, illa dele-“ ctatio noxia, seu cupiditas suo effectu “ frustrari nequit: ergo est invincibilis “ in malo, sicut gratia gradibus superior “ invincibilis est in bono, ergo gratia “ gradibus minor cupiditate illam vince-“ re non potest: ergo gratia illa verum “ posse non tribuit: ergo F. Berti abusi-“ ve prorsus & illusorie gratiam illam ap-“ pellat sufficientem.“

Consequencias seminanti Reverentiae Respondeatur suæ ita Frater respondet. Systema, quod ^{ad singulas} leges etymologiæ ignorans appellas *Ber-tinianum*, esse sistema Norisii, Macedi, ^{argumenta-} Gonzales, Augustinensium omnium, & ^{tiones}.

Antonini Massouliè ostendi cap. 1. §. 2. Si ergo *Bertinianum* appellas, quod ego illud instauraverim aut ediderim, te nimis insciæ prodis: si autem quod illud illustraverim, & celebrius reddiderim, non contumelia, ut existimas, sed singulare honore me afficias. Interim cum Antonini Massouliè honestum nomen occurrit; memoriam repeatas velim, quod ubi is ostendit illam esse „viætricem gra-“ tiam, quæ motione efficaciore superat ^{Maff. tom. 8.} ^{pag. 205.} ^{200. 256.} „obstinationem voluntatis, eamque in-“ singit, „si vero major sit voluntatis obstinatio & resistentia, voluntatem ad perfectam conversionem disponere, eam tamen nondum efficere, „quod suffi-“ cientis gratiæ propriissimum munus „est; „consecutionem istam profert, tanquam satis apertam, atque perspi-“ cuam: „Ergo re ipsa in eo posita est ef-“ ficacia gratiæ, quod ita contemplata „sit, ut obstinationem vincat: & ea ra-“ tione efficax & sufficientis distinguun-“ tur,

Q. 3

„tur, quod efficax major sit, sufficiens mi-
„nor, quæ resistentia voluntatis omnino
„non vincat, sed eam paululum concu-
„tiat, & ad perfectam conversionem di-
„spontat.“ Hinc vero gratiam malitia voluntatis inferiorem esse vere *sufficientem* ita vir præclarus demontrat: „Si hic explicandi modus obtineat, palam est eam sufficientem gratiam, quam Schola Divi Thomæ admittit, verissime & propriissime sufficientem esse: cum re ipsa ipsi nihil desit, si vis ipsius agentis spectetur. Quod enim gratia divinis motio v. g. ut quatuor, interdum effectum non habeat, non oritur ex defectu ipsius motionis divinæ, quæ vim agendi non habeat: est enim verissime sufficiens, imo & natura sua efficax, nec minorem suo in ordine vim habet agendi, quam habeat v. g. calor in ordine physico, quem nemo negaverit vim habere sufficientem comburendi, ita ut si admotum lignum ignis non comburatur, id non oriatur ex eo quod ipsi igni desit vis agenti, sed quod lignum oppletum humiditate, & aqua, impressioni, seu vi & efficacia ignis obstat. Nam si prava voluntas minori obstinatione obfirmata esset, minusque intensus esset pravus ipsius habitat, quo veluti pondere à virtute collenda retrahitur, & ad vitium impellitur; ipsa eadem divina gratia motio ut quatuor voluntatem ad virtutem impelleret, atque hujus consensum obtineret: superaret enim vim pravi habitat, & malitiam voluntatis, eamque à sequendo vito retraheret. Quod si ea gratia divinæ motio ut quatuor voluntatis consensum non obtineat, id non oritur ex defectu ipsius motionis gratia divinæ, sed ex prava dispositio ne voluntatis, quæ ob pravum habitum intensem v. g. ut quinque, ipsius actionis impressioni, & vi seu efficacia divinæ motionis non subjicitur. Hæc cap. 1. §. 2. num. 6. & 10. num. 5. à me præmissa fuerunt; sed tardiora ingenia materialibus exemplis indigent, & sepe malleolis tundenda sunt. Itaque ad plexilem syllogismum, concessa majori, nego minorem. Ad probat. dist. majorem: Sequitur ex vici tri delectatione infallibiliter effectus, cum deliberatione voluntatis & cum potestate ad oppositum, conc. absque tali deliberatione & potestate, nego: & dist. min. Atqui animus sequitur quod magis delegat, & sequitur libere, cum indifferentia judicii, & cum potestate ad oppositum, concedo: sine tali potestate, & indifferentia, nego minorem: & itidem

dist. consequens, Ergo ex superiori delectatione noxiæ sequitur infallibiliter malum, cum libertate indifferentiae & potestate ad oppositum, conc. absque hujusmodi potestate, ac libertate, nego consequentiam, hujusque extortas spuriæ filiolas. Jam futilis hæc argumentatio soluta fuit supra n. 4. ubi ulterius ostendimus vitilitigatorem textus nostros multos truncatosque produxisse: quod & fecit *invictum illum syllogismum* plectendo pag. 196. ut vafritem adderet vafricie. Persistendo autem in reponione Antonini Massouliæ addimus gratiam gradibus inferiorem esse sufficientissimam, quia si non producit effectum, id non oritur ex virtute gratiae, sed ex majori ac libera voluntatis renitentia: gratiam vero superiorem gradibus esse efficacem, & effectum producere *infallibiliter* quidem, sed *libere & cum potestate ad oppositum*. Neque enim ex quo effectus sequatur *infallibiliter*, fas est inferre *necessitatem antecedentem*; nam ex gratia quoque efficaci accepta in communiori Thomistorum sensu effectus consequitur *infallibiliter*, sed tamen *libere*.

X. Reponit Anonymus magnum intereste discrimen *inter gratiam pure sufficientem Thomisticam, & gratiam parvam Jansenii*: quoniam illa *defectu viarium* caret effectu, ad quem excitat voluntatem, quia est gradibus inferior, & cupiditatem vincere non potest: Gratia vero *sufficientis Thomistica veram tribuit potentiam*, ideoque privatur effectu, quia voluntas consentire renuit, non quia ipsi gratia defint vires. Resistentia quæ fit gratia Thomistica sufficienti *oritur ex libera voluntate*: resistentia autem, quæ fit *gratia Bertiniana*, *oritur ex cupiditate predominante*. Respectu gratia sufficientis Thomistica *infallibilitas est consequens & hypothetica*; & respectu *gratia Bertiniana* est *antecedens, & aboluta*. Atque id à se iterum demonstratum iri promittit, dum perpendet ea, quæ à me proferuntur ut me *alienum finiam ab erronea doctrina, quæ in quinque Jansenianis propositionibus continetur*.

Satis ex dictis constat quid novi ferat hæc circumlocutio. *De parva gratia Jansenii, & de nostro ab illa discriminare* dicto evincit *concordare modo sapientia Author, eti. §. x. cap. 1. ad secundam propositionem: at ne longinquius vagemur, nuper diximus etiam Antoninum Massouliæ, cui assentiuntur quidam alii ex Thomistis, ex nostratis vero omnes, illam gratiam appellare *sufficientem*, quæ minor est*

est gradibus obstinationis. Id ergo ad Jansenianum systema non pertinet; atque inter Jansenianam & Bertinianam gratiam tantum intercedit discriminis, quantum inter laudatum Antoninum, & Anonymum, id est, inter probum doctissimumque Theologum, ac tumidum ineptissimumque nugigerulum. Hujusmodi autem gratia tribui *veram potestatem agendi* ostendimus hoc 2. capite §. 2. n. 2. & 3. per illam non produci effectum, quoniam ei resiliens *culpabilis*, & *libera venientia*, diximus §. 1. n. 3. & 4. necessitatem ortam ex gratia efficaci-

Castiget trutina, nec se quæsiverit extra.

§. VII.

Sequitur oppositionum Anonymi refutatio.

S U M M A R I U M.

1. Objicit adversarius, negari ab Authore gratiam verè sufficientem
Solutio distinctione in scriptis Authoris clare fundata.

Urget adversarius argumentum suum.
Solvitur totum, & mala eius fides ostenditur.
Conglobat adversarius objectiones varias.
Quibus quoad singula respondetur.

I. Objicit adversarius, negari ab Authore gratiam verè sufficientem. *Jans. Rediv. pag. 198.*
 Ut insimulator momentis jam distinxerit, sibimet persuasit à nobis defendi duarum delectationum systema ad sensum Jansenii, in qua re plurimum illum decipi constat ex cap. 1. §. 2. & 8. atque ex hoc secundo capite §. 1. & ex §. proxime precedenti; aggregatur art. 7. secundum criminacionis caput, & inquit me oretenus, ut Jansenista solent, primam propositionem damnare, eoque quod aliquibus justis denegando gratiam concupiscentiae viciarem, eis quoque denegem potentiam adimplendi precepta. Ut id evincat, ait me *verbis in rei veritate fallacibus*, ubicunque gratia sufficientis memini, nullam fateri veram agendi potentiam in homine instructo ea gratia, eamque appellare sufficientem ad Catholicis illudendum; quod ait hoc syllogismo demonstrari: „Gratia illa, quam F. Berti sufficientem vocat, confert solidum potentiam remotam: atque qui potentia remota, qualis admittitur à F. Berti, non est vera potentia: ergo gratia sufficiens F. Berti non confert veram agendi potentiam.“ Hic recitat verba mea, quibus Tom. 3. pag. 213. distinguo potentiam „in proximam, & remotam, & scribo: Potentia remota est in illo, qui habet voluntatem parvam; proxima in illo, qui habet magnam, & robustam.“

Solutio distinctione in objectionem esse calumniam illatam Car-

dinali Norisio, hunc verò eam exsufflas- ipsi scriptis se demonstrando in sententia doctissimo- Authoris rum Theologorum illam potentiam esse clare funda- proximam & completam, qua posita ni- bil ulterius requiritur adjutorii a Deo conferendi, ut ponatur actus: quam do- ctiminam confirmavi eodem cap. 1. §. 4. num. 7. aliisque in locis. Ostendi etiam superiori §. 2. num. 3. à me cum Norisio illam dici potentiam proximam atque expeditam, cui nihil deest, ut reip̄e prodeat in actum, quod asserere debent quicunque ad ponendum actum exigunt auxilium per se efficax. Puto quod jam centies hæc sint à me repetita. Dist. itaque majorem: Gratia sufficiens in sensu Norisii (Norisium dico, ut pudore suffundatur Anonymus summum virum, Cardinalem amplissimum, Ecclesiæ lu- men, nostro sub nomine vellicans) confert solidam potentiam remotam, id est, non confert quidquid requiritur ut voluntas reip̄e prodeat in actum, concedo: id est non confert quidquid requiritur, ut voluntas dicatur posse, nego majorem. Hæc duo verba elidunt cuncta hominis contumeliosi sophismata. At quoniam in p. 213. intorsit oculos turgidos & petulcos; cur non legit quæ eadem pagina scripta sunt: „Respondeo duplē esse potestatem, unam ab actu separatam, aliam cum actu conjunctam: illa dat posse, id est, constituit potentiam in actu primo, ut possit exire in actum, ut est in homine „vir-